

Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
Ter attentie van Staatssecretaris Rummenie
Postbus 20401
2224 JX Den Haag

7 maart 2025 | Kenmerk: TW/250307-1 | Betreft: Reactie van De Vlinderstichting op
'Gedragscode soortenbescherming Unie van Waterschappen'

Geachte Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
Geachte heer Rummenie,

Hierbij wil De Vlinderstichting reageren op de ter consultatie gelegde Gedragscode soortenbescherming Unie van Waterschappen. Het belang van watergangen, dijken en wegbermen voor biodiversiteit is groot, ze bepalen een aanzienlijk deel van de dooradering van het Nederlandse landschap. Het is volgens De Vlinderstichting van groot belang dat het beheer en onderhoud van deze elementen veilig is voor mens én biodiversiteit. Dat brengt ons op de volgende bezwaren op de Gedragscode soortenbescherming Unie van Waterschappen.

1. **De huidige omschrijving van eisen aan en de taken van de ecologisch deskundige zijn onvoldoende om de staat van instandhouding van beschermde soorten te waarborgen.** Zo is niet gedefinieerd wat 'aantoonbare specifieke ecologische kennis en ervaring' inhoudt en hoe dit aangetoond kan worden. Ook is niet uitgewerkt wanneer kennis 'voldoende' is en ervaring 'jarenlang' is. Verder is de taak en rol van de ecologisch deskundige in adviserende zin gedefinieerd. Dit is te vrijblijvend om de staat van instandhouding van beschermde soorten te waarborgen. Een advies kan immers genegeerd worden. De rol van de ecologisch deskundige dient niet adviserend maar leidend te zijn. Het betreft immers veelal situaties waarin door de ecologisch deskundige een (maatwerk-) aanpak wordt bepaald om schade aan beschermde soorten te voorkomen.
2. **De omschreven beheer voor de Groene glazenmaker (Habitatrichtlijnsoort) is volstrekt onvoldoende om de staat van instandhouding te garanderen.** De gedragscode schrijft nu voor om maximaal 50% van krabbenscheervegetaties te schonen maar zonder plicht te wachten tot deze krabbenscheervegetaties volledig hergroeid zijn alvorens opnieuw te schonen. Dit is onvoldoende, dan kan in vrij korte termijn het habitat voor groene glazenmaker verdwenen zijn. Dit dient ingeperkt te

worden tot vitale krabbenscheerpopulaties en met een veel striktere beperking van het schonen.

3. **De informatieplicht ontbreekt voor een aantal strikt beschermde, zeer zeldzame soorten** zoals het donker pimperlblauwtje. Dit dient te worden aangepast.
4. **Het is onduidelijk hoe de informatieplicht waarborgt dat aantasting van het leefgebied van beschermde soorten wordt voorkomen.** Dit dient beter te worden uitgewerkt.
5. **Er is dringend een grondige inhoudelijke herziening en verbetering nodig van Bijlage 7 'Gebruik van de klepelmaaier'.** Namens veertien natuur- en milieuorganisaties beschrijving wij in bijgevoegde brief (kenmerk TW202503-2) onze bezwaren. Wij verzoeken u het gebruik van de klepelmaaier in lijn te brengen met de recente wetenschappelijke inzichten en alleen in helder gespecificeerde, deugdelijk onderbouwde en voor één uitleg vatbare uitzonderingssituaties toe te staan. Hiertoe is een grondige inhoudelijke herziening en verbetering van Bijlage 7 noodzakelijk, bijvoorbeeld in de vorm van snelkookpanssessies. Wij verzoeken u dringend deze inhoudelijke herziening en verbetering van Bijlage 7 uit te voeren alvorens de Gedragscode soortenbescherming Unie van Waterschappen van kracht gaat.

Met vriendelijke groeten,
DE VLINDERSTICHTING

Titia Wolterbeek
Directeur-bestuurder

Bijlage: Reactie op Bijlage 7 van 'Gedragscode soortenbescherming Unie van Waterschappen'
namens 14 natuur- en milieuorganisaties

Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
Ter attentie van Staatssecretaris Rummenie
Postbus 20401
2224 JX Den Haag

7 maart 2025 | Kenmerk: TW/250307-2 | Betreft: Reactie op Bijlage 7 van 'Gedragscode soortenbescherming Unie van Waterschappen' namens 14 natuur- en milieuorganisaties

Geachte Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
Geachte heer Rummenie,

Namens 14 natuur- en milieuorganisaties reageren wij op Bijlage 7 'Gebruik van de klepelmaaier' van de Gedragscode soortenbescherming Unie van Waterschappen. **Er is dringend een grondige inhoudelijke herziening en verbetering nodig van Bijlage 7**, om de volgende redenen:

- a) Uit de literatuurstudie van De Vlinderstichting¹, uitgevoerd in opdracht van de Unie van Waterschappen, blijkt duidelijk dat de klepelmaaier de grootste negatieve effecten heeft voor flora en fauna ten opzichte van de twee andere gebruikte maaimethoden. **Deze wetenschappelijke inzichten zijn volstrekt onvoldoende gebruikt in de gedragscode en specifiek Bijlage 7.**
- b) **De randvoorwaarden voor het gebruik van de klepelmaaier zijn te weinig specifiek**, met grote kans op negatieve gevolgen op de staat van instandhouding van beschermde soorten.
- c) **De vier uitzonderingssituaties voor gebruik van de klepelmaaier vanwege veiligheid zijn te weinig specifiek**, waardoor klepelen geen uitzondering is maar grootschalig toegepast kan worden. De verwachte negatieve gevolgen hiervan op de staat van instandhouding van beschermde soorten zijn onvoldoende onderbouwd. Ook zijn alternatieven onvoldoende specifiek afgewogen.

Wij verzoeken u daarom het gebruik van de klepelmaaier in lijn te brengen met de recente wetenschappelijke inzichten en alleen in helder gespecificeerde, deugdelijk onderbouwde en voor één uitleg vatbare uitzonderingssituaties toe te staan. Hiertoe is een grondige

---

¹ Teunissen, L., Verhoogt, K., Kok, J. M., & Stip, A. (2025). *Effecten van maaimethoden langs watergangen op flora en fauna – literatuurstudie*. Rapport VS2025.001, De Vlinderstichting, Wageningen.

**inhoudelijke herziening en verbetering van Bijlage 7
noodzakelijk, bijvoorbeeld in de vorm van snelkookpansessies.
Wij verzoeken u dringend deze inhoudelijke herziening en
verbetering van Bijlage 7 uit te voeren alvorens de Gedragscode
soortenbescherming Unie van Waterschappen van kracht gaat.**

In de paragraaf 'Zienswijze' werken wij onze reactie gedetailleerd uit. Hierbij hanteren wij zeven uitgangspunten:

Uitgangspunten

1. Biodiversiteit in Nederland staat sterk onder druk.
2. Biodiversiteit is een publiek goed.
3. Overheden dienen op te komen voor publieke goederen.
4. De Gedragscode soortenbescherming Unie van Waterschappen dient ervoor te zorgen dat eventuele negatieve effecten van beheer en onderhoudswerkzaamheden door waterschappen op beschermde flora en fauna worden voorkomen.
5. Klepelen heeft van de drie maaimethoden de meeste negatieve effecten op een breed spectrum van biodiversiteit.
6. Klepelen verkleint eventueel aanwezig zwerfvuil, wat circulaire toepassing van maaisel onmogelijk maakt.
7. Klepelen verkleint eventueel aanwezig zwerfvuil tot microplastics, met potentieel negatieve effecten op de waterkwaliteit.

Zienswijze

In deze paragraaf werken wij een gedetailleerde reactie op Bijlage 7 uit.

Randvoorwaarden voor het gebruik van de klepelmaaier (p. 125)

- Klepelen met als resultaat een vegetatiehoogte van 10cm is **zonder aanpassing van de looprol** ('uitsparing') **alsnog destructief** voor biodiversiteit omdat de looprol de aanwezige insecten, zoogdieren, reptielen en amfibieën platwalst. Er dient dus altijd een looprol met substantiële uitsparingen gebruikt te worden om dit walseffect te minimaliseren. Deze technische aanpassing is reeds op de markt bij sommige modellen klepelmaaiers.
- **De effecten van Y- of T-vormige klepels dienen eerst getoetst te worden op hun ecologische effectiviteit.** De ecologische effectiviteit is momenteel niet bewezen. Voor dergelijke toetsingen wordt reeds een bestaand toetsprotocol gebruikt bij Kleurkeur.
- **De inzet van de ecologisch deskundige, die het toegestaan gebruik van de klepelmaaier goed onderbouwd vastlegt, is volstrekt onvoldoende om in situatie 1 t/m 4 negatieve effecten op de staat van instandhouding van beschermde soorten te voorkomen.** Honderdmaal een kleine en als op zichzelf aanvaardbaar geachte impact op de staat van

instandhouding kan alsnog bij elkaar opgeteld leiden tot een significant negatief effect. Dit is mede het gevolg van de ruime formulering in uitzondering 1 t/m 4, waardoor klepelen alsnog op grote schaal (van naar verwachting vele duizenden kilometers oever) toegepast kan worden. Hierdoor zal het naar verwachting vaker optreden dat negatieve effecten ruimtelijk versnipperd optreden maar bij elkaar opgeteld toch significant negatief uitpakken voor de staat van instandhouding. Dit dient beter geformuleerd te worden.

- **Het al dan niet afvoeren van de vegetatie is nu te vrijblijvend.** Uitgangspunt moet zijn dat maaisel wordt afgevoerd. Dit voorkomt negatieve biodiversiteitseffecten van het laten liggen van maaisel, zoals verrijking van de vegetatie. Afvoer van maaisel vermindert de gewasproductie, waardoor de inzet van maaimachines op termijn minder vaak nodig kan zijn.
- **In de randvoorwaarden ontbreekt dat er altijd gefaseerd gewerkt moet worden om negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen.** Zie bijvoorbeeld hoe dit is uitgewerkt in de uitzonderingssituatie “Klepelmaaizuigen van plasdrasoevers” (p. 129-130 van het pdf-bestand).

Uitzonderingssituatie 1: Voorkomen van onveilige situaties op de bermstrook langs openbare wegen

- **Situatie a:** Er is onvoldoende duidelijk gemaakt waarom dit risico geldt op een afstand van 3 meter langs de openbare weg. Wat is de onderbouwing voor de afstand van specifiek 3 meter? Waarom wijkt deze afstand af van de gangbare 0,5-1,5 meterstrook vanwege veiligheid, in de volksmond de ‘veiligheidsstrook’ of ‘eerste meter’ genoemd? Ook is onvoldoende duidelijk gemaakt wat er wordt gedaan om rondslingerend puin door maaimachines te voorkomen. Het inzetten van technische middelen aan de maaimachine zelf is niet benoemd. Ook ontbreekt het afvoeren van maaisel, gezien het bestaan van situatie b geen onbelangrijk aspect.
- **Situatie b:** Het voorkomen van maaisel op de rijstrook kan ook met andere maaitechnieken dan een klepelmaaizuiger. Er is onvoldoende onderbouwd waarom alternatieven hier niet van toepassing zijn. Ook ontbreekt onderbouwing voor de ruimtelijke afbakening van 3 meter langs de openbare weg. Waarom deze afstand? En waarom niet 0,5-1,5m, zoals gebruikelijk langs veel bermstroken? Of geldt voor deze situatie een andere ruimtelijke afbakening?
- **Situatie c:** Het is volkomen onduidelijk waarom **maaisel** het zicht op reflectorpaaltjes of ander laag wegmeubilair zou ontnemen en maaisel vervolgens geklepeld moet worden. Een laag maaisel van bijvoorbeeld >10 cm dik betekent een grote hoeveelheid staande biomassa wanneer deze vegetatie nog niet gemaaid zou zijn. Deze situatie is vergezocht en lijkt een

reden om klepelen op een nog groter areaal toe te staan. Wij verzoeken u deze situatie te verwijderen.

Uitzonderingssituatie 2: Om onveilige situaties op ruwe ondergrond te voorkomen

- Er ontbreekt een duidelijke definitie van het begrip ‘ruwe ondergrond’. Deze dient te worden toegevoegd.
- Wanneer is er sprake van ‘verharde (dijk)taluds en stortsteen die te kwetsbaar zijn’? Kwetsbaar waarvoor? En onder welke omstandigheden kwetsbaar?
- Deze uitzonderingssituatie is met veel onduidelijkheden omgeven. Het lijkt nu een reden om klepelen op een nog groter areaal toe te staan. Dit is ongewenst. Wij verzoeken u deze situatie te herdefiniëren en wanneer de onduidelijkheden niet opgelost kunnen worden deze uitzonderingssituatie te verwijderen.

Uitzonderingssituatie 3: Om onveilige situaties op onderhoudspaden te voorkomen

- Er is onvoldoende onderbouwing voor de afmetingen van 3 meter onderhoudspad en 2 meter droog talud. Waarom resp. 3 en 2 meter? Wat is de ecologische onderbouwing daarvan?
- Er is onvoldoende onderbouwing voor het effect van deze uitzondering op de staat van instandhouding van beschermde soorten. Er is geen bewijs dat toepassing zoals hier omschreven leidt tot behoud van de staat van instandhouding.
- Er wordt gerefereerd aan grote hoeveelheden maaisel die vrijkomen in deze situatie. Er is echter niet uitgewerkt wat het verband tussen het laten liggen van maaisel op het onderhoudspad is en de hoeveelheden vrijkomend maaisel in volgende maaibeurten. Dat verband bestaat echter wel. Zonder afvoeren van maaisel zal dit knelpunt alleen maar verergeren in de toekomst, wat de noodzaak tot klepelen vergroot. Hierdoor ontstaat een spiraal die niet of zeer moeilijk te doorbreken valt. Klepelbeheer leidt zo tot nog meer klepelbeheer. Dit is onwenselijk.

Uitzonderingssituatie 4: Om onveilige situaties op steile (dijk)taluds en/of dijken met een beperkte draagkracht te voorkomen

- **Situatie a:** Hier ontbreekt de afweging of inzet van maaimachines niet vervangen kan worden door inzet van grazende dieren. Tevens ontbreekt de afweging van de inzet van op afstand bestuurbare maaimachines. Er wordt niet expliciet vermeld dat maaisel altijd afgevoerd wordt. Zoals nu omschreven kan er ook geklepeld worden zonder afvoer van maaisel. Dit is ongewenst. Verder hebben dijken met dergelijke steile taluds regelmatig ook een onderberm die niet zo steil is. Er moet in de omschrijving duidelijk gemaakt worden dat de uitzondering

voor klepelen op deze onderberm niet geldt. Deze onderberm dient niet met de klepelmaaier gemaaid te worden om schade aan beschermde soorten te voorkomen.

- **Situatie b:** Voor deze situatie zijn vereisten aan het gewicht van de maaimachines logischer dan de noodzaak voor de inzet van een klepelmaaier. Het kapotrijden van dijktafsluitingen zal sterk verminderen wanneer er met lichte maaimachines op de dijk gewerkt wordt onder droge omstandigheden. Hier zijn diverse praktijkvoorbeelden van. De tekst dient hierop aangepast te worden. Verder is het opmerkelijk dat in situatie a het afvoeren van maaisel de sterkte en veiligheid van de dijk garandeert en in situatie b het verkleinen en verspreiden van maaisel van sterkte van de dijk garandeert. Dit is zeer met elkaar in tegenspraak en dient in lijn met elkaar gebracht te worden. Onderzoek wijst uit dat erosiebestendige dijken beter gemaaid en het maaisel afgevoerd kan worden dan het maaisel te laten liggen.

Wij verzoeken u vriendelijk om op onze zienswijze en gestelde vragen te reageren.

Met vriendelijke groeten,
DE VLINDERSTICHTING

Titia Wolterbeek
Directeur-bestuurder

Deze reactie wordt gegeven namens de volgende organisaties:

De Vlinderstichting

EIS Kenniscentrum Insecten

Zoogdierversameling

RAVON

FLORON

Paddenstoelen-
onderzoek Nederland

De Natuur en Milieufederaties

IVN Natuureducatie

Wereld Natuur Fonds

Waddenvereniging

Vogelbescherming Nederland

Stichting Natuuralert
Nederland

Stichting Milieuwerkgroep Buren
e.o.

Natuur- en Milieuraad
Enschede

